

A **Könyvtári Figyelő** idei első számát a tartalmi változatosság jellemzi. A hazai vonatkozású írások közül általánosabb tanulságai miatt hármat emelünk ki: *Román Lászlóné*, a Pécsi Megyei Könyvtár igazgatója a *Baranya megyei Könyvtárközi Bizottság* tevékenységének ismertetésével a megyén belüli együttműködés gazdag példatárát kínálja más területek, tájak nem azonos hálózathoz tartozó, de egymás mellett élő, egymásra mindinkább rászoruló könyvtárai számára: Ez a megyei tanács művelődésügyi osztályának szakbizottságaként tevékenykedő együttes szervezeti és működési szabályzattal is rendelkezik, s különösen 1981 óta lendült fel munkája. Tagjai a gyűjtőkörök egyeztetésének és a gyarapítás összehangolásának keretében először a folyóirat-rendelésekkel foglalkoztak, s kiadták a pécsi könyvtárakba járó periodikák leelőhelyjegyzékét, majd tavaly a változások jegyzékét is. Ebben az évben a helyi nagykönyvtárakat, a hálózatokat és a könyvtárak szolgáltatásait ismertető közös kiadványt jelentetnek meg. Terveik között szerepel még a székváros területén levő közös tárolóraktár kialakítása; az *Új külföldi könyvek a pécsi könyvtárakban* című gyarapodási jegyzék évente kétszeri kibocsátása; a közművelődési könyvtárak által az egyetemi és a főiskolai könyvtáraknak nyújtandó segítség a kötelező és az ajánlott irodalom szolgáltatása terén; az egyes intézményekben készült – 10 tételnél nagyobb – irodalomjegyzékek, bibliográfiák megküldése egymásnak; évenként jegyzék köröztetése a megőrzésre nem kerülő folyóiratokról; közös szakmai tanácskozások szervezése a Magyar Könyvtárosok Egyesületének bevonásával, a továbbképzési programok egyeztetése; továbbá központi katalógus felállítás a pedagógia és a pszichológia területén. *Mészöly Magdának Az iskolai könyvtárak működési kérdései a rendeletek tükrében* című írása a cím alapján szolid, szürke

jogszabályleltárnak tűnnék, holott igen hasznos mérlege és kemény kritikája is az iskolai könyvtárügy elmúlt negyedszázadának, amelynek fejlődési ellentmondásai a jogalkotásban ugyancsak tükröződnek. A szerző az iskolai könyvtárügy 1957 utáni fejlesztését elindító 54/1959. sz. művelődésügyi miniszteri utasítást, a 18 éven aluli ifjúság könyvtári ellátásával foglalkozó 1971. évi irányelveket és a 128/1981. számú, az iskolai könyvtárak működési szabályzatáról szóló művelődési miniszteri utasítást vizsgálja abból a szempontból, hogy hatásukra mennyire sikerült könyvtárrá szervezni az iskolai gyűjteményeket, és milyen feladatok várnak még megoldásra. Az áttekintés a célok és feladatok, a könyvtáros feladatai, a gyűjtőkör, a gyarapítás, az állománybavétel, állományvédelem, az elhelyezés—raktározás, a kölcsönzés, az állományellenőrzés, a letétek, a feltárás (katalógusok) és a muzeális gyűjtemények szempontjából vizsgálja a különféle munkaterületeket, s alapos elemzésében részletesen foglalkozik a rendelkezések és a valóság között feszülő ellentmondásokkal. A legnagyobb baj az, hogy a legfrissebb szabályozás egyúttal nem a legkorszerűbb is — amint *Mészöly Magda* írja: „A Működési Szabályzat előrelépést hozott az állomány kialakításában az audiovizuális eszközök, a kézikönyvtár, az iskolatörténeti gyűjtemény bevezetésével, de könyvtárszervezési szempontból messze áll még attól, hogy az Irányelvekben megfogalmazott, korszerű iskolai könyvtár kifejlesztéséhez minden tekintetben iránytűül szolgáljon.” (A hivatkozott irányelvekkel kapcsolatban nem árt emlékeztetnünk arra, hogy ezek éppen tíz évvel idősebbek a működési szabályzatnál!)

Érdekes vizsgálódást folytatott három szegedi könyvtáros — *Marton János, Pávai-Vajna Erzsébet* és *Terjék Zsuzsanna* a biokémiai folyóiratok magyarországi előfizetéseinek

megoszlásáról. Megállapításuk szerint a legfontosabb 11 biokémiai és a három vezető természettudományos folyóirat együtt csupán egyetlen hazai könyvtárban található meg; egyik budapesti nagykönyvtár ellátottsága sem mondható jónak, és inkább a vidéki nagykönyvtárak vannak olyan helyzetben, hogy tájékoztatást nyújthatnak a gyengén ellátott budapestieknek. Az élettudományi kutatásokban leginkább érdekelt három vidéki város — Széged, Debrecen, Pécs — könyvtárainak helyzete sem ideális azonban minden tekintetben: a vidéki egyetemek felszámolták ugyan a duplumokat, de nem tudták végrehajtani az ebből következő feladatot, a központosítást. A szerzők a következőket javasolják a helyzet javítására: Olyan könyvtárakat kell létrehozni, illetve azokat kell támogatni, amelyek folyóirat-állománya egy vagy több tudományágban teljes vagy megközelítőleg teljes — ezek segítése is csupán a kiemelkedően jó állományrészekre irányuljon —, a seregnyi gyenge állományú kis könyvtár folyóirat-állományát pedig fel kellene számolni. A vezető folyóiratokra épített átrendezés erőlyes megvalósítása következtében például a biokémiában a mostani két százszázalékos gyűjteménnyel rendelkező könyvtár helyett 10 ilyen lenne (öt Budapesten, öt vidéken), a többiek által járatott vezető biokémiai folyóiratok előfizetéseinek megszüntetése révén viszont még a költségek is csökkennének, mégpedig lényegesen, 43 százalékkal: „Biztosak vagyunk abban, hogy némi »belerázódás« után minden egyes kutató . . . megtalálná azt az egy-két könyvtárat, amit rendszeresen használna. Könyvtárba járás nélkül ugyanis a megfelelő tájékozódás elképzelhetetlen.”

A harmadik, igen fontos információkat tartalmazó írás a Könyvtári Figyelőben *Komáromi Sándor* tájékoztatása az Állami Gorkij Könyvtár új központi szolgáltatásáról, a *világirodalmi központi katalógusról és gyarapodási jegyzékről*. A statisztikai elemzésekkel is dokumentált cikkből megtudhatjuk, hogy a könyvtár 1983-ban megindítja *A világirodalmi központi katalógus gyarapodási jegyzéke* című kiadványt, amelyet évente két alkalommal kíván megjelentetni. Az első szám az 1981-es év anyagával indul.

A folyóirat az időszaki kiadványok bibliográfiai leírásának szabványosításáról, ennek történetéről és az új, *MSZ 3424/2* jelű, *Bibliográfiai leírás. Időszaki kiadványok* elnevezésű szabványról is közöl cikket (*Nagy Zsoltné*); a *Kitekintés* című rovat gazdag külföldi anyagá-

ban pedig egyebek között a British Libraryről, a kanadai tájékoztatásügyről, az osztrák könyvtárgépesítési törekvésekről és eredményekről, a Német Szövetségi Köztársaság könyvtáros- és dokumentálóképzésének új törekvéseiről, valamint a franciaországi könyvtárközi dokumentum-szolgáltatásról olvashatunk cikkeket, tanulmányúti beszámolókat, illetve tömörítvényeket. A *Szemle*-rovat három új amerikai könyvtárpítési szakkönyvet mutat be – ugyancsak több más fontos kiadványismertetés társaságában.

A Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 1983/1—2. jelzésű, összevont számában *Braun Tibor*, *Glänzel Wolfgang* és *Schubert András*, az Akadémiai Könyvtár informatikai és tudományelemzési kutatási főosztályának munkatársai hét ország — Ausztria, Csehszlovákia, Finnország, Izrael, Lengyelország, Új-Zéland és hazánk — 1976 és 1980 közötti tudományos publikációs tevékenységét hasonlítják össze a tudományometriai mutatószámok segítségével. A természettudományi, orvosi, agrártudományi és műszaki kutatásokról a Science Citation Index alapján elvégzett vizsgálódások megállapítása szerint a magyar kutatási eredmények színvonala eléri a nemzetközi átlagszínvonalat, az eredmények közlésére használt publikációs csatornák (folyóiratok) szakmai minősége azonban többnyire nem megfelelő. A magyar publikációknak a hivatkozásokkal lemérhető hatásfoka általában megközelíti a nemzetközi átlagot, sőt a biológiában és a matematikában meg is haladja azt, de több szakterületen, különösen pedig az orvosbiológiában a publikációk színvonala rendkívül eltérő: egy kis méretű, nemzetközileg elismert „mag” mellett igen nagy azoknak a publikációknak a száma, amelyekre egyáltalán nem hivatkoznak. A „publikációs stratégiában” a szerzők Finnországot állítják követendő példaként a hazai tudományosság elé. — A magyar nyelvű *műszaki referáló folyóiratok* jövőjével és fejlesztésük útjaival *Vajda Erik* kétrészes tanulmánya foglalkozik: A most közölt első részben a szerző a folyóiratok történeti szerepéből indul ki, majd a korszerű nemzetközi számítógépes rendszerek sajátosságait és a hazai tájékoztatásban játszott szerepüket is vizsgálva, megállapítja, hogy a külföldi és a belföldi műszaki szakirodalom magyar nyelvű referálására legalább még 10—12 évig szükség van, de a re-

feráló kiadványokat és szolgáltatásokat tökéletesíteni kell, nem utolsósorban a szerkesztés, valamint a kiadás során megvalósítandó hathatós együttműködés révén.

A TMT további három cikke közül az egyikben *Ungváry Rudolf* a Nemzetközi Tudományos Műszaki Információs Rendszer tárgyköri osztályozási rendszerével — úgynevezett rubrikátorával — foglalkozik, annak szerkezeti ellentmondásait elemzi, s az általa a szerkezetben és a részletekben felfedezett gyengeségeket, fogyatékoságokat — például osztályozáselméleti hibákat, szerkezeti eklekticizmusokat — teszi szóvá. A másikban *Kincses István* a szabadalmak számítógépes feltárássalban elért friss eredményekről számol be, bemutatja napjaink közvetlenül elérhető szabadalmi adatbázisait, de az USA szabadalmi hivatalának új kísérletéről beszámolva a fejlődés irányait is érzékelteti. Ugyancsak számítógépes kísérletekről, illetve megvalósuló tájékoztató rendszerről számolnak be a Szegedi Orvostudományi Egyetem gyógyszerintézetének munkatársai, *De Rivo Márta* és *Lehoczky András*, akik az intézetben felhalmozódott 16 ezres, másolatokból és különnyomatokból összetevődő dokumentum-állomány számítógépre vitelét ismertetik. A felhasználók, az intézet kutatói mindennapi szakirodalomolvasásuk közben maguk is közreműködnek a kurrens irodalom feldolgozásában, anélkül, hogy ez a munka számukra külön megterhelést okozna. A rendszer továbbfejlesztésének során a kutatók szakirodalmi munkásságát, az intézet könyvállományát és a kölcsönzéseket ugyancsak számítógéppel szeretnék nyilvántartani, illetve az adatok keresését ilyen módon megoldani.

A folyóirat e száma érdekes adalékokat szolgáltat szakmai vitáink lélektanához is: úgy látszik, a könyvtári hálózatról, ennek létéről vagy jogosulatlanságáról valóban vita kerekedik a Tudományos és Műszaki Tájékoztatásban. Ráadásul olyan vita, amely jelentőségében túllép a TMT eléggé szűk olvasótáborának körén, s általános — mondhatni: könyvtárpolitikai — érdekűvé válik. Pedig az indulás alapján ilyen végkifejletre aligha lehetett számítani. Adva volt ugyanis *Kruchina Ottónak* a folyóirat tavaly októberi számában közzétett, látszólag egy szűkebb szakterülethez — az építésügyihez — kötött érvényű, eléggé indulatmentes meditációja a könyvtár fogalmáról, pontosabban azokról az ismérvekről és minimális követelményekről, amelyek könyvtárrá nemesíté-

nek egy könyvgyűjteményt. *Könyvtár? Nem Könyvtár?* című írásában szövege a hálózati központoknak az „alig-könyvtárak”-kal kapcsolatos gondjairól, reménytelen igyekezetéről is, végül pedig — meglehetősen alacsonyra téve a léceket (500 kötet!) — megadta az építésügyi és városfejlesztési könyvtárhálózati központ által meghatározott könyvtárminimumot is. Mind ezt az álomba andalító *Pro memoria* rovatban közölte a szerkesztő, viszont a cikkhez csatolt előbeszédében elejtett néhány irritáló kételkedő megjegyzést a „régimódi »hálózatosdi«” létjogosultságáról, tekintettel a szakkönyvtárügyre általában, a műszakira pedig különösen, s közben hozzászólásra szólította fel a vállalkozó szellemű olvasókat. A reflexió nem is késett sokáig, ez azonban érdekes módon nem a szerkesztői megjegyzés terelőútjára hajtott kérdésekre vonatkozott, hanem magát a megjegyzést célozta meg nagy indulattal. A kesztyűt valójában a TMT e számában egy „kivülálló” vette fel, *dr. Tóth Gyula* szombathelyi főiskolai tanészkezes, akit ugyancsak a szerkesztői megjegyzés gerjesztett írásra, de aki immár valóban az alapkérdéseket, a könyvtár és a hálózat fogalmát taglalja, majd tovább tágitva látószögét, a könyvtárpolitikai messzeségek felé veti tekintetét. Innen kezdve már valóban lehet vitatkozni. És nemcsak azért, mert a diskuszió immár nem a *Pro memoria*, hanem az *Alter pars* rovat keretében folyik. De ha már a jól csengő latin nevű rovatokról szólunk, hadd fejezzük ki azt a reményünket is, hogy nem Tóth Gyula cikkének címe körül fognak felcsapni a vitázók indulatai. E címet („Habent sua fata bibliothecarum”) mindenki szemérmesen és mellékesen könyvelje el a nyomdai kisördög által elkövetett — bár az élőfejekben is három helyen ismétléssel nyomatékosított — sajtóhibának, s valóban az érdemi kérdésekről folyjék a vita. Mi ennek nem kívánunk elébe vágni, csupán Tóth Gyula cikkének egyik idézetével kapcsolatban egy fordítási vagy értelmezési kérdésre hívjuk fel a figyelmet, ugyancsak azzal a szándékkal, hogy ezzel — mint eldöntöttnek tűnő kérdéssel — már ne foglalkozzanak a vitázók. A *Könyvtáros* 1979. évi júliusi számában *Zircz Péter* Könyvtárpolitika 1919—1979 című írásában ugyancsak olvasható: „Szakirodalmunk a hálózati elvet a lenini útmutatásokból vezette le, arra hivatkozva, hogy a hálózatok létrehozását maga Lenin sürgette írásaiban. Lenin azonban az orosz „szety” (hálózat) szót egyszámban, a „rendszer” szó értelmében használta. . .” (382. l.)

A **Könyv és Nevelés** elmúlt évi 4—5., összevont számának tartalmából azt a törekvést véljük kiolvasni, hogy a szerkesztőség a múltbelinél nagyobb szerepet szán a „direkt” könyvtári témáknak, s ezáltal valóban az iskolai könyvtárügy eligazító folyóirata kíván lenni. A szándékot ilyen tárgyú közleményeinek növekvő száma is bizonyítja, bár az eredeti cikkek száma még mindig kevés: az első hat közül öt írás másodközlés, kiállítási megnyitó, értekezleten, tanácskozáson elhangzott előadás, beszámoló, illetve egy megyei pedagógiai folyóiratból átvett publikáció is akad a folyóiratban. Ugyanakkor a **Könyv és Nevelés** látványosan nem adta fel az ifjúsági irodalom szemlélőjének-figyelőjének szerepkörét sem: az *Ifjúság és irodalom* című rovatában 25 oldalon továbbra is közöl könyvismertetések, -bírálatokat, de a *Könyvespolc*-ban még újabb 10 oldalt szentel a könyvtárosokat — nevelőket egyaránt érdeklő ismeretterjesztő művek recenzióinak.

A számban megjelent valamennyi szakmai írást a gyakorlati haszon vagy az elvi eligazodáshoz—tisztázáshoz kapott segítség reményében veheti kézbe az olvasó. *Szekeres Antal* Hajdú-Bihar megyei tanácsi művelődésügyi osztályvezető cikke például a közoktatás- és a közművelődés-szervezési ügyekben adhat jó iránytűt más megyék művelődésügyi irányítói számára is azért, hogy sorra veszi a két terület együttműködési lehetőségeit és formáit, s kellőképpen figyelmeztet az eltérő sajátosságok miatt kötelező óvatosságra, a kapkodás és a szervezeti rögtönzések elkerülésére. Ugyancsak részben vagy egészben a fenntartókhoz szól *Ballér Endréné* beszámolója a fővárosi iskolai könyvtárügy tízéves fejlődéséről, a Fővárosi Pedagógiai Intézetnek mint a hálózat központjának felügyeleti—módszertani munkájáról, eredményeiről (az 1972. évi 2,6 kötetről 1981-ben 9,11-re nőtt az ellátottság, az egy tanulóra jutó 2,7 Ft-ról 29 Ft-ra emelkedett az általános iskolai könyvtárak beszerzési kerete), valamint *Mészárosné Stenger Katalin* és *Tolnai Valéria* közös cikke a Veszprém megyei hálózati központ (a megyei továbbképzési és nevelési központ tízezer kötetes könyvtára) hálózati munkájáról, illetve arról a segítségről, amelyet a központ adhat az intézményeknek és fenntartóiknak. *Zsoldosné Cselényi Gyöngyi* írása viszont még magasabbra céloz: a nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnáziumban indított fakultatív könyvtárkezelői tantárgy kapcsán az úgynevezett fakultáció belső ellentmondásaira

hívja fel az oktatásügy tervezőinek figyelmét — de a könyvtárügyi ágazati irányítást is — az ilyen megállapításokkal: „A könyvtárkezelői ismereteket 28 fő tanulja . . . Sajnos, a tanulók választását javarészt nem a könyvek és a könyvtárak iránti vonzalmuk határozta meg! A közepes vagy még annál is gyengébb képességű, továbbtanulásra kevésbé alkalmas tanulók számára ez az egy tantárgy maradt választási lehetőségül.” Gyakorlati célzatú *Albertini Béláné* bibliográfiai szempontból is tartalmas módszertani összefoglalása az iskolai könyvtári munka tervezéséről, továbbá a lapban közölt két óravázlat; közülük az egyik az 5. osztályos magyar irodalomóra keretében a könyvek rak-tári rendjének, az ismeretterjesztő művek osztályozásának, a másik — a 6. osztályos irodalomórán — az új könyvekről való tájékozódás módszereinek elsajátíttatását kívánja segíteni. E forgatókönyvek szerzői *Tóth Lajosné* és *Szalontai Sándorné* derecskei (Hajdú-Bihar m.) iskolai könyvtárosok.

A **Könyv és Nevelés** e száma közli az iskolai könyvtárak 1981/1982. tanévi statisztikai adatait is. Ezekből kiderül, hogy az általános iskolák állománya 10,7 millió kötet, a középiskoláké 5,6, a szakmunkásképzőké 1,7 millió kötet volt; egy tanulóra az általános iskolákban 8,89 kötet, a középiskolákban 26,83, a szakmunkásképző intézetekben 11,33 kötet jutott; gyarapításra az általános iskolákban tanulónként 22,24 Ft-ot, a középiskolákban 56,93, a szakmunkásképzőkben 43,62 Ft-ot fordítottak. Az általános iskolai könyvtárakat a tanulók 58, a középiskolaiakat 76 százaléka használta.

A **Könyvtári Híradónak**, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár tájékoztatójának márciusi számában ismét a belső informálásra jutott a fő hangsúly: a szakszervezettel, illetve a KISZ-szervezettel kapcsolatos közleményeken kívül — a saját kiadványokat ismertető rovatot, valamint a hagyományosan gazdag hiranyagot nem számítva — csupán egyetlen írás tanúskodik a kiadvány tulajdonképpeni szakmai tájékoztatási igényéről: *Toldy Csaba* ismertetése a rákoskeresztúri Pesti úti új iskolában 80 négyzetméteren létesített közös gyermek- és iskolai könyvtárról jól érzékelteti az ilyen könyvtárak eredményeit, de a típusból fakadó gondokat is. Az írásból megtudjuk például azt, hogy az alsó tagozatosok 75, a felsősök 55 százaléka jár rendszeresen könyvtárba, de az 1002 beiratko-

zott olvasó közül csak 29-en járnak oda más iskolákból. Továbbá: „Heti 28 órát tart nyitva a könyvtár, két napon át az esti órákban is. Tekintettel a kísérleti jellegre, valamint arra. . ., hogy ebben az iskolában zajlik minden évben a napközis tábor, nyáron sem volt zárva a könyvtár.” Mivel a könyvtárnak két főhiva-

tású munkatársa van (az egyik az iskola, a másik a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár státusán), a nyitvatartási idő egyáltalán nem tűnik bőnek, a nyári bezárásnak pedig — függetlenül a napközis tábor lététől vagy nem lététől — még a gondolatát sem volna szabad felvetni az ilyen jellegű intézményekben.

Kitüntetések

A Szakszervezetek Országos Tanácsának Elnöksége *Csóke Anna* könyvtárosnak kimagasló munkájáért és a munkásműveltség segítéséért a SZOT-DÍJAT adományozta.

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa hazánk felszabadulásának 38. évfordulója alkalmából eredményes munkájának elismeréséül *Horváth Géza* nyugalmazott megyei könyvtári igazgatónak (Komárom m.) a MUNKA

ÉRDEMREND arany fokozatát adományozta.

(*Csóke Annának*, a Pest megyei SZMT Központi Könyvtár május 16-án nyugalomba vonult igazgatójának munkásságát lapunk ismertetni fogja *Sorsok és pályák* című rovatában, amelyben *Horváth Géza* tevékenységét, pályafutását is bemutatta az idei márciusi számban. — *A szerk.*)

Láttuk

a Magyar Képző- és Iparművészek Képgrafikai Szakosztálya és a GENERALART (a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapjának Szervező és Közvetítő Irodája) által közösen rendezett budapesti exlibris-kiállítást. Ennek egyik érdeme, hogy a kisgrafika kedvelői körében már ismert — és lapunk hasábjain is bemutatott — alkotók mellett a szervezők felhívására még jó néhány, elsősorban képgrafikusi munkássága révén népszerű művész — példá-

ul *Kondor Lajos*, *Lacza Márta*, *Sulyok Gabriella* — jelentkezett új exlibris-tervekkel, -vázlatokkal. A tárlat másik érdekessége volt, hogy a látogatók közvetlenül megrendelheték bármelyik kiállított exlibris-terv kivitelezését, majd nyomdai sokszorosítását. Egyébként a GENERALART kiadói és nyomdai főosztálya magánszemélyek és közületek (könyvtárak) részére is folyamatosan vállal exlibris-tervezető és -kivitelező tevékenységet. (*A. A.*)

Hallottuk

a Magyar Szabványügyi Hivatalban, hogy áprilisban megjelent az MSZ 376—82 *Könyvtárak és szakirodalmi tájékoztatási intézmények dokumentumainak mikrofilmjei* című új szabvány. Ezt a szabványt együtt kell alkalmazni a KGST Szabványosítási Együttműködési Állandó Bizottságának (SZEÁB) mikrofilmmunkacsoportja által kidolgozott szabványokkal, amelyek felsorolását az MSZ 376—82 közli. A szabvány a könyvtárakban és a szakirodalmi tájékoztatási intézményekben alkalmazott mikrofilmekkel szemben támasztott azonosítási és minőségi követelményeket írja elő, egyebek között azt is, hogy a mikrofilmlap

kódmezőjében, címezőjében és sorszámozási mezőjében milyen adatokat kell feltüntetni. A főbb dokumentumtípusokra (könyv, időszaki kiadvány, cikk stb.) megadja az azonosításhoz szükséges kötelező és fakultatív bibliográfiai adatokat, valamint közlésük sorrendjét, továbbá a mikrofilmtekercsek és a mikrokiadványok esetében is rendelkezik a dokumentum azonosításáról. A minőségi követelmények vonatkozásában előírja a mikrofilmmel szemben támasztott mechanikai, kémiai és élességbeli követelményeket. A szabvány függeléke a különféle dokumentumtípusok mikrofilmezéséhez ajánlott mikroformákat sorolja fel. (—c—)

A **Juhász Gyula-évfordulóra** két összeállítást jelentetett meg a szegedi *Somogyi Könyvtár*: az egyiket sorozaton kívül, a másikat 1967-ben indított közismert, értékes kiadványsorozatában. A sorozaton kívüli, ezer példányban publikált kiadvány *Themata* címmel Juhász Gyula feljegyzéseinek reprodukcióit tartalmazza *Ilia Mihály* jegyzeteivel. A költő által *themata* jelzéssel ellátott, részben összefűzött noteszlapokon, részben külön kis lapokon található rövid jegyzeteket a húszas években írta Juhász Gyula, aki újságírói és szépírói ötleteit örökölte meg így a későbbi feldolgozás reményében. Az alkotói műhelytitkokba is bepillantást engedő feljegyzések nagy részét a szegedi Móra Ferenc Múzeum gyűjteményéből szerkesztette kiadvánnyá *Péter László*, kiegészítvén az anyagot a Somogyi Könyvtár *Kilényi-gyűjteményében* és a Petőfi Irodalmi Múzeumban talált néhány hasonló jegyzettel. (1983. 78 l. — 50 Ft). — *A Somogyi-könyvtár kiadványai* 27. jelzéssel, ugyancsak ezer példányban közreadott, **Annák, szerelmek** címet és *Nőalakok Juhász Gyula költészetében* alcímet viselő karcslú kötet, *Péter László* munkája, nemcsak érdekes olvasmány, hanem fontos irodalomtörténeti feldolgozás is, jól kezelhető név- és címmutatóval. (1983. 178 l.)

Közhasznú tudnivalók országos és regionális könyvtárakról címmel második, javított és bővített kiadásban jelentette meg a központi könyvtári kalauzt az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ. A koordinációs központok, országos feladatkörű na-

gyobb szakkönyvtárak, megyei könyvtárak és a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatába tartozó kerületi főkönyvtárak — összesen 50 budapesti és 31 vidéki könyvtár — címadatait, telefon- és telexszámát, fő gyűjtőkörének megnevezését és nyitvatartási idejét tartalmazó füzet anyaggyűjtését 1982 decemberében zárták az összeállítók. (1983. 43 l.)

Az 1984. évi folyóiratrendelések egyeztetésének megkönnyítése végett két nagy szakkönyvtári hálózat központja, az *Országos Orvostudományi Információs Intézet és Könyvtár*, valamint az *AGROINFORM* kiadta az 1983-ban az egészségügyi— orvostudományi, illetve a mezőgazdasági és élelmiszerügyi könyvtári hálózat egységeibe járó, nem rubel-elszámolású periodikumok lelehelhelyjegyzékét. Az *AGROINFORM* jegyzéke 1583, az *OIK-é* körülbelül 1400 címet sorol fel.

A régi könyvek nemzetközi szabványos bibliográfiai leírásáról szól az *ISBD-család* legújabbban megjelent, *ISBD/A* jelzésű szabályzata. Az Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ által gondozott, kétezer példányban sokszorosított füzetet *Varga Ildikó* szerkesztette, az 1980-ban Londonban kibocsátott *IFLA*-kiadvány szövegét *Galamb Györgyné* fordította magyarra. Fejezetei: Bevezetés; Előzetes megjegyzések; Az adatelemek részletezése; Példák; Megjegyzések a magyar fordításhoz. (1983. 97 l. 30 Ft)

Az **Új Diafilmek** című könyvtári állománygyarapítási tanácsadó 1983/1-es száma már a könyvtári dokumentumleírások szabályai szerint tájékoztatja a megrendelőket a Magyar Diafilmgyártó Vállalat új filmjeinek adatairól. Az annotált jegyzék a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár és a Könyvtárellátó közös kiadásában jelent meg; 6500 példányát a **KÖNYVÉRT** terjeszti, a szerkesztő *Biró Ferenc*.

A Szolnok megyei Néplap repertóriumának VII., az 1956-os év anyagát feltáró kötetét adta ki a Verseggy Ferenc Megyei Könyvtár 250 példányban, sokszorosításban. *Dr. Nyitrai Lajos* 1977-ben indított nagyszabású bibliográfiái vállalkozását a *Könyvtáros* 1978/5-ös számában ismertette *Páldy Róbert*. Azóta dicséretre méltó ütemességgel jelennek meg az újabb és újabb kötetek. A legfrissebb cikkbibliográfia 1209 tételes, és két részből áll: az első rész tárgykörök szerint, a második földrajzi (településenkénti) csoportosításban veszi számba a megyei vonatkozású, helyismereti, helytörténeti szempontból fontos közleményeket. (1982. [1983.] 158 l.)

Ilyés Gyula. 1902. nov. 2. Rácegres — 1983. ápr. 15. Budapest címmel, illetve alcímmel emlékfüzetet állított össze és adott ki a szülőmegye, Tolna központi könyvtára. A Szekszárdi Megyei Könyvtár munkatársai, *Hargitai Anikó* és *Miszlai Sarolta* által összeállított, 300 példányban sokszorosított kiadvány két vers szövegét (*Szülőföldem, Szekszárd felé*), *Ilyés Gyula* legfontosabb művei-

nek bibliográfiai leírásait, továbbá mintegy száz — a szülőföldhöz kötődő — versének címét, illetve le-
helyét közli, úgy, hogy megadja az összegyűjtött versek 1977. évi kiadásának lapszámait, amelyeken a költemények megjelentek.

A magyar antifasiszta ellenállás és partizánmozgalom 1939—1945 címmel válogató bibliográfiát állított össze *Windisch Aladárné* vezetésével a Hadtudományi Könyvtár öt munkatársa a Magyar Ellenállók, Antifasiszták Szövetségének megbízásából. A Zrinyi Katonai Könyv- és Lapkiadó által sokszorosításban megjelentetett, 1981 végével lezárt anyag bibliográfia 2945 tétele tudományos és népszerűsítő kiadványokat egyaránt feltár, hogy a történészeknek kívül a nem-szakember érdeklődők is felhasználhassák az összeállítást. A szükséges esetekben címmagyarzatokat is tartalmazó dokumentumleírásokat a következő hat nagy fejezetben közlik az összeállítók: Általános rész; Okmányok és forráskiadványok; Összefoglaló munkák; Az ellenállás előkészítése és megszervezése Magyarországon; Az antifasiszta ellenállás és partizánharc Magyarországon; Magyar antifasiszták Európa népeinek ellenállási mozgalmában és partizánharcaiban. A fejezeteken belüli továbbra, nagyon részletes bontás lehetővé teszi, hogy a tartalomjegyzék részben a szakmutató szerepét is betöltse. A keresést még inkább megkönnyíti a tételeszámokra utaló részletes tárgymutató és a külön névmutató, amely az alapvető tudományos munkák esetében a bennük szereplő neveket is feltárja, függetlenül attól, hogy ezek a bibliográfiai leírásokban megtalálhatók-e vagy sem. (1982. 177 l.)

Az Országos Oktatástechnikai Központ (Veszprém) tájékoztatót adott ki megvásárolható kiadványairól — beleértve periodikáit és témabibliográfiáit is —, továbbá jegyzéket a más intézményektől vásárolt, helyben tanulmányozható bibliográfiai és információs for-

rásokról. Megjelentetett még két sokszorosított, néhány oldalas jegyzéket is: az egyik **A történelemtanítás AV ismerethordozói** (*Katalógus az OOK médiatárának állományából*) címet, illetve alcímet viseli, a másik **Képűrság bibliográfia** címmel a videotext, teletext és viedtaforma névvel illetett új közlési eszközök, rendszerek irodalmából közöl válogatást.

Pedagógiai könyvek jegyzékét adta ki az 1976–1980-as időszak beszerzéseinek megismertetése céljából a *Pécsi Tanárképző Főiskola Könyvtára* az intézmény kiadványsorozatának 40. köteteként. A főiskola 1968 óta jelentet meg gyarapodási jegyzéket, előbb évenként, 1972 óta pedig több év anyagát összevonva. A mostani kiadvány az előző, az 1972–1975-ös évkör beszerzéseit tartalmazó jegyzéktől abban különbözik, hogy a pedagógiai műveken kívül a pszichológiai állomány gyarapodását is figyelembe veszi. A szerkesztő, *Gyenis Lászlóné* a jegyzék anyagát az ETO szakrendjében csoportosította, s megadta a kiadványok raktári jelzetét is. (1982. [1983.] 477 l. Soksz.)

Május 1-ig a szerkesztőségbe érkezett periodikus kiadványok; munkabeszámolók és tervek: *Eseménynaptár. Módszertani útmutatás, ajánló bibliográfia és kiállítási segédanyag a negyedév fontosabb évfordulóihoz.* 1983/2. sz. (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Országos Széchényi Könyvtár, Könyvtártudományi és Módszertani Központ); *Gazdaságpolitikai Tájékoztató.* 1983/3. sz., március (Balassi Bálint Megyei Könyvtár, Salgótarján); *Gyarapodási jegyzék.* 1983/1. sz. (OSZK, KMK Könyvtártudományi Szakkönyvtár); *Irodalomkutatások. Az általános és a szakkönyvtárakban elvégzett irodalomkutatások jegyzéke.* 1983. április (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Könyvtári Tájékoztató.* 1983/4. sz., április. Melléklete 1983/2. sz. jelzéssel: *Kalász László József Attila-díjas költő, járásunk*

szülőtte és lakója 50 éves, 1983/4. sz. jelzéssel: *Sajtófigyelő* 1983. január 1. — március 31, (Nagyközségi-Járasi Könyvtár, Edelény); *Közművelődési cikkek jegyzéke* (1982. július 1-től — december 31-ig megjelent folyóiratokból). [Móricz Zsigmond Megyei Könyvtár, Nyiregyháza], *KTMF Tájékoztató,* 1983/4. sz., április (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Győr); *Külföldi Magyar Nyelvű Kiadványok. Külföldön magyar nyelven megjelent könyvek és folyóiratcikkek válogatott bibliográfiája.* 1983/2. sz., április—június (OSZK); *A Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája.* 1982/4. sz. M 28851 — M 29 231 (OSZK KMK); *Szakirodalmi Gyorstájékoztató.* 1983/3., 1983/4. sz. ([A] Testnevelési Főiskola Könyvtára, Szakirodalmi Tájékoztató Szolgálat); *A Szakszervezeti Szemle analitikus feltárása* 1982. (A Szakszervezetek Vas megyei Tanácsának Központi Könyvtára, Szombathely); *Szociológiai Információ. A magyar nyelvű és magyar vonatkozású szakirodalom válogatott bibliográfiája.* 1982/1. sz., első negyedév (FSZEK); *Tájékoztató a külföldi közgazdasági irodalomról.* „A”-sorozat. *Referátumok.* 1983/2. sz., „B”-sorozat. *Bibliográfia.* 1983/2. sz. (Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem, Központi Könyvtár); *Tájékoztató a Vas megyéről szóló irodalomból.* 1983. március (Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely); *Új kutatási és műszaki fejlesztési jelentések az Országos Műszaki Könyvtárban.* 1983/2. sz., február, 1983/3. sz., március (Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár); *Új szerzemények tájékoztatója* 5. sz., 1982/83. ([A] SZOT Központi Iskola Könyvtára); *Vezetői információ.* 13. sz., 1983. március 31. (Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola, Főiskolai Könyvtár, Győr); *Világszerte. Az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum információs szolgálata.* 1983/6. sz. (OPKM). — *Az Országos Széchényi Könyvtár 1982. évi beszámolója; A Miskolci Városi Könyvtár 1982. évi beszámoló jelentése és 1983. évi munkaterve.*

FELEDY GYULA
grafikáiból
(Cikkünket lásd a 365. oldalon)

Ara: 10,- Ft
HU ISSN 0450-7886